

สวค. 515
วันที่ 28 ก.ย 59
เวลา 14.00 น.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
รหัสเรื่อง : ส21697-5 มด
รับที่ : ส15345/59 สวค ✓
วันที่ : 28 ก.ย. 59 เวลา : 13:48

ที่ สธ ๐๔๐๔.๐๒/๕๒๑๙

กระทรวงสาธารณสุข
ถนนติวานนท์ จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐

๒๗ กันยายน ๒๕๕๙

เรื่อง ร่างนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนานามัยการเจริญพันธุ์แห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๙)
ว่าด้วยการส่งเสริมการเกิดและการเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง ๑. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๕/๑๖๕๑๓ ลงวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๕๓
๒. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ส่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/๒๖๑๙๙ ลงวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๗

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือรองนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอคณะรัฐมนตรี จำนวน ๑๐๐ ฉบับ
๒. บทสรุปผู้บริหารการประเมินผลนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนานามัยการเจริญพันธุ์แห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ.๒๕๕๓-๒๕๕๗) จำนวน ๑๐๐ ชุด
๓. ร่างนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนานามัยการเจริญพันธุ์แห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๙) ว่าด้วยการส่งเสริมการเกิดและการเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ จำนวน ๑๐๐ เล่ม
๔. บทสรุปผู้บริหารร่างนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนานามัยการเจริญพันธุ์แห่งชาติ ฉบับที่ ๒ ๑ จำนวน ๑๐๐ ชุด
๕. สำเนารายงานการประชุมคณะกรรมการพัฒนานามัยการเจริญพันธุ์แห่งชาติ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๙ วันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๙ จำนวน ๑๐๐ ชุด

ด้วยกระทรวงสาธารณสุขขอเสนอเรื่อง ร่างนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนานามัยการเจริญพันธุ์แห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๙) ว่าด้วยการส่งเสริมการเกิดและการเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ มาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ.๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๘) การริเริ่มโครงการลงทุนขนาดใหญ่ของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีวงเงินตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด เว้นแต่โครงการลงทุนที่กำหนดในแผนงานที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติหรือเห็นชอบกับแผนงานนั้นแล้ว ทั้งนี้ รองนายกรัฐมนตรี (พลเรือเอก ณรงค์ พิพัฒนาศัย) กำกับการบริหารราชการกระทรวงสาธารณสุข ได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เรื่องเดิม

กระทรวงสาธารณสุข มีคำสั่งกระทรวงสาธารณสุขที่ ๕๕๑/๒๕๕๒ เรื่อง การแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนานามัยการเจริญพันธุ์แห่งชาติ ลงวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๒ ตามมติคณะรัฐมนตรีที่เห็นชอบให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนานามัยการเจริญพันธุ์แห่งชาติ เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๒ และ

แต่งตั้ง...

แต่งตั้งคณะกรรมการฯ เพิ่มเติม เมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๓ ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นประธาน อธิบดีกรมอนามัยเป็นกรรมการและเลขานุการ เพื่อกำหนดทิศทาง บูรณาการ และประสานแผนงาน ระหว่าง หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งต่อมาภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องด้านสุขภาพทางเพศและอนามัย การเจริญพันธุ์ได้ร่วมกันยกร่างนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนานามัยการเจริญพันธุ์แห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ.๒๕๕๓-๒๕๕๗) ขึ้น โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๓ เพื่อให้ภาคี เครือข่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ได้มีส่วนร่วมดำเนินการตามแนวทางพัฒนาและแก้ไข ปัญหาด้านอนามัยการเจริญพันธุ์ ซึ่งสอดคล้องกับธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ แห่งพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ หมวด ๔ เรื่องการสร้างเสริมสุขภาพ ในข้อ ๓๑ ที่กำหนดให้รัฐ จัดให้มีแผนยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์แบบมีส่วนร่วม สนับสนุนการดำเนินงาน ตามแผนให้มีรูปธรรม ทั้งนี้ นโยบายและยุทธศาสตร์ดังกล่าวสิ้นสุดลงในปี พ.ศ. ๒๕๕๗

๑.๑ ความเป็นมาของเรื่องที่จะเสนอ

ภายหลังจากนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนานามัยการเจริญพันธุ์แห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ.๒๕๕๓-๒๕๕๗) ได้สิ้นสุดลง กระทรวงสาธารณสุข โดยกรมอนามัย ร่วมกับภาคีเครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ได้ยกร่างนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนานามัยการเจริญพันธุ์แห่งชาติ ฉบับที่ ๒ ฯ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมและการเป็นเจ้าของร่วมกัน ซึ่งร่างนโยบายและยุทธศาสตร์ดังกล่าว ได้ผ่านการ ทำประชาพิจารณ์กับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๙ ณ โรงแรมนารายณ์ กรุงเทพมหานคร และที่ประชุมคณะกรรมการพัฒนานามัยการเจริญพันธุ์แห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๙ มีมติเห็นชอบ ในหลักการและให้ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะจากที่ประชุมก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบต่อไป

๑.๒ มติคณะรัฐมนตรีหรือคำสั่งที่เกี่ยวข้อง

- คำสั่งกระทรวงสาธารณสุขที่ ๕๕๑/๒๕๕๒ เรื่อง การแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนา นามัยการเจริญพันธุ์แห่งชาติ ลงวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๒

- มติคณะรัฐมนตรีเห็นชอบตามที่กระทรวงสาธารณสุขเสนอแต่งตั้งคณะกรรมการ พัฒนานามัยการเจริญพันธุ์แห่งชาติ เพิ่มเติม จำนวน ๓ ราย

๑.๓ ผลการดำเนินการที่ผ่านมา

การประเมินผลนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนานามัยการเจริญพันธุ์แห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๓-๒๕๕๗) พบว่า

(๑) การจัดบริการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเป็นสวัสดิการในชุมชนมีคุณภาพได้มาตรฐาน และดำเนินการเป็นระบบ แต่การประเมินคุณภาพการเลี้ยงดูรอบด้านที่รวมถึงครอบครัว ยังไม่สามารถประเมินได้ เนื่องจากเป็นตัวชี้วัดที่กว้างและเป็นนามธรรม

(๒) การเข้าถึงบริการคุมกำเนิดส่วนใหญ่ เน้นเรื่องการให้ความรู้และสร้างเจตคติที่ถูกต้อง แก่วัยรุ่น ส่วนการเข้าถึงบริการยังเป็นปัญหา เนื่องจากเจตคติของบุคลากรทั้งครูและบุคลากรสุขภาพยังเป็นลบ

(๓) ระบบการเรียนการสอนเรื่องเพศศึกษาและทักษะชีวิตทั้งในและนอกระบบ การศึกษา ทุกหน่วยงานดำเนินงานคล้ายคลึง และทับซ้อนกันในลักษณะต่างคนต่างทำ กระจายตามภารกิจหลัก ของหน่วยงานและตามงบประมาณที่ได้รับ

(๔) โรงพยาบาล...

(๔) โรงพยาบาลบางแห่งจัดบริการด้านอนามัยการเจริญพันธุ์และสุขภาพทางเพศ สำหรับวัยรุ่นที่ครบถ้วนและมีคุณภาพ และมีเครือข่ายการดำเนินงานเชื่อมโยงกับสถานบริการระดับอื่นๆ แต่การดำเนินงานยังมีข้อจำกัดเฉพาะในโรงพยาบาลที่มีความพร้อม และต้องมีเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งในพื้นที่เท่านั้น

(๕) บ้านพักฉุกเฉินและสมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย จัดบริการด้านอนามัยการเจริญพันธุ์ที่ครบวงจรได้มาตรฐาน แต่ยังไม่ครอบคลุมในวงกว้าง และลักษณะงานเป็นงานเชิงรับมากกว่าเชิงรุก

(๖) จังหวัดมีการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาอนามัยการเจริญพันธุ์ระดับจังหวัด

(๗) ไม่มีระบบเฝ้าระวังปัญหาสถานการณ์อนามัยการเจริญพันธุ์ที่มีประสิทธิภาพ ข้อมูลของแต่ละหน่วยงานไม่ตรงกัน

(๘) การดำเนินงานยังไม่สามารถบรรลุ เป้าประสงค์ที่ ๑ คนทุกเพศทุกวัย มีอนามัยการเจริญพันธุ์ที่ดี และเป้าหมายที่ ๒ ครอบครัวเข้มแข็ง อบอุ่นและมีคุณภาพ การเกิดทุกรายต้องเป็นที่ปรารถนาปลอดภัย และมีคุณภาพ

บทเรียนสำคัญจากการดำเนินการตามนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาอนามัยการเจริญพันธุ์แห่งชาติ ฉบับที่ ๑ คือ การผลักดันให้งานอนามัยการเจริญพันธุ์เป็นวาระเร่งด่วนของชาติ โดยจะต้องบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อลดความซ้ำซ้อนของภารกิจ และเชื่อมโยงการทำงานระดับชาติลงสู่การทำงานระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับตำบล ตลอดจนมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้นในการยกร่างนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาอนามัยการเจริญพันธุ์แห่งชาติ ฉบับที่ ๒ ฯ จึงให้ความสำคัญกับการแก้ไขจุดอ่อนของนโยบายและยุทธศาสตร์ ความต่อเนื่องและประโยชน์ต่อประชาชนเป็นสำคัญ ตามแนวคิดและหลักการสำคัญ คือ

๑) คำนึงถึงสิทธิมนุษยชน ได้แก่ สิทธิในสุขภาพ สิทธิในการให้ความยินยอมในการสมรสและความเสมอภาคในการสมรส สิทธิในการตัดสินใจเกี่ยวกับจำนวนและระยะห่างของการมีบุตร สิทธิในความเสมอภาคและการไม่เลือกปฏิบัติ และสิทธิในการศึกษาและได้รับข้อมูล

๒) สอดคล้องกับแผนแม่บทในการพัฒนาประเทศ ได้แก่ แผนประชากรในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙) ร่างกรอบแนวคิดประชากรในการพัฒนาประเทศระยะยาว ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๕๙-๒๕๗๘) ในเรื่องการสร้างความอยู่ดีมีสุขให้กับครอบครัวไทย รวมทั้งยุทธศาสตร์อื่นของประเทศที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนยุทธศาสตร์พัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ แผนยุทธศาสตร์ด้านเด็กปฐมวัย เป็นต้น

๓) สอดคล้องกับสนธิสัญญา นโยบาย และคำรับรองในระดับนานาชาติ ที่ประเทศไทยได้ลงนามไว้ เช่น อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อเด็กและสตรี แผนปฏิบัติการด้านประชากรและการพัฒนา เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ยังไม่บรรลุของเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ รวมถึงข้อเสนอแนะและแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง เช่น ยุทธศาสตร์โลกที่ว่าด้วยสุขภาพของสตรี เด็กและวัยรุ่น (ค.ศ.๒๐๑๖-๒๐๓๐) เป็นต้น

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

สังคมไทยก้าวเข้าสู่สถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรอย่างรวดเร็วจากการเกิดที่มีจำนวนน้อยลง และการเกิดที่ไม่เป็นที่ต้องการ ผู้ให้กำเนิดขาดความพร้อม ประชากรวัยทำงานมีแนวโน้มใช้ชีวิตอยู่เป็นโสดมากขึ้น เลื่อนอายุแต่งงาน เริ่มต้นชีวิตคู่เมื่อมีอายุมากขึ้นกว่าเดิม ชะลออายุการมีบุตร มีบุตรจำนวนน้อยเพียงหนึ่งหรือสองคนหรือไม่มีบุตรเลย รวมทั้งประชากรสูงวัยกำลังมีเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งนอกจากปัญหาจำนวนการเกิดแล้ว ยังประสบกับปัญหาคุณภาพการเกิดและการเจริญเติบโตของเด็กปฐมวัย ด้วยการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่ต้องเน้นการส่งเสริมการเกิดและการเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ เป็นการลงทุนด้านประชากร ซึ่งเป็นทรัพยากรสำคัญของประเทศ ต้องมีการดูแลให้ครบทุกด้าน การดำเนินงานดังกล่าวไม่อาจทำได้ด้วยอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง จึงต้องมีกลไกในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม จึงมีความจำเป็นจะต้องเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

เพื่อให้การดำเนินการตามนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนานาแม่การเจริญพันธุ์แห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๙) ว่าด้วยการส่งเสริมการเกิดและการเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ เป็นไปอย่างต่อเนื่อง จึงเห็นควรเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาและให้ความเห็นชอบ ภายในวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๙ และมีผลบังคับใช้ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐

๔. สาระสำคัญ ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย

ร่างนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนานาแม่การเจริญพันธุ์แห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๙) ว่าด้วยการส่งเสริมการเกิดและการเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมด้านประชากรให้กับประเทศไทยในการสร้างสมดุลใหม่ของสังคม จึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติและฐานแนวคิด เพื่อดำรงไว้ซึ่งการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ และลดความเหลื่อมล้ำตลอดช่วงชีวิตของประชากรนับตั้งแต่แรกเกิด เพื่อมุ่งเน้นที่จะรักษาอัตราเจริญพันธุ์รวมไม่ให้ต่ำกว่าปัจจุบัน คือ ๑.๖ รวมทั้งส่งเสริมการเกิดและการเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพเด็กเกิดรอด แม่ปลอดภัย มีพัฒนาการสมวัย และเจริญเติบโตดี สามารถเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไปในอนาคต จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานไว้ ดังนี้ ๑) พัฒนากฎหมาย นโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ๒) พัฒนาระบบบริการสาธารณสุขและสร้างการเข้าถึงบริการอย่างเท่าเทียม ๓) พัฒนาระบบจัดสวัสดิการสังคม ๔) พัฒนาระบบสารสนเทศและการสื่อสารสังคม โดยมีมาตรการสำคัญภายใต้ยุทธศาสตร์ คือ

(๑) การพัฒนาระบบการให้บริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพตั้งแต่ระยะก่อนสมรส ระยะก่อนมีบุตร ระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด และระยะหลังคลอด

(๒) การจัดสวัสดิการสังคมเพื่อเอื้อให้คู่สมรสตัดสินใจที่จะมีบุตรและเลี้ยงดูบุตร เช่น สวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย มาตรการทางภาษี เงินช่วยเหลือ และการจัดสถานที่ดูแลบุตรของบุคลากรในหน่วยงาน เป็นต้น

(๓) การผลักดันให้มีการปรับปรุงแก้ไขสิทธิการลาคลอดให้เหมาะสมสำหรับหญิงตั้งครรภ์และคู่สมรส ทั้งในกลุ่มที่ทำงานในภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อส่งเสริมบทบาทหญิงชายในการเลี้ยงดูบุตร ซึ่งมาตรการเหล่านี้ จะขับเคลื่อนผ่านการบริหารจัดการนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนานาแม่การเจริญพันธุ์แห่งชาติ ฉบับที่ ๒ ๖ สู่การปฏิบัติ ๑๐ ประการ คือ ๑) ผลักดันให้เป็นนโยบายแห่งชาติ ๒) ประสาน

นโยบาย...

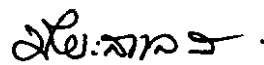
นโยบายและยุทธศาสตร์ไปยังกลไกในทุกระดับ ๓) จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อรองรับนโยบายและยุทธศาสตร์ ๔) สร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้ทุกภาคส่วน ๕) การปรับบทบาทภาครัฐ ให้เน้นที่การกำหนดนโยบาย กำกับดูแลติดตาม การประเมินผล การสนับสนุนงบประมาณและวิชาการ ๖) สร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนนโยบาย และยุทธศาสตร์ของภาคีเครือข่าย ๗) เสริมสร้างบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบ ๘) ประสาน และผลักดันให้กลไกนอกภาครัฐมีส่วนร่วมขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ให้กว้างขวางมากขึ้น ๙) ส่งเสริม ให้มีงานวิจัย นวัตกรรมทั้งในระดับประเทศและในระดับพื้นที่ ๑๐) จัดให้มีระบบการติดตามประเมินผลนโยบาย และยุทธศาสตร์การพัฒนานามัยการเจริญพันธุ์แห่งชาติ ฉบับที่ ๒ ๖ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การขับเคลื่อน สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง โดยการมีส่วนร่วมและการเป็นเจ้าของร่วมกันระหว่างทุกภาคส่วน

๕. ข้อเสนอของส่วนราชการ

กระทรวงสาธารณสุข ขอเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติหลักการร่างนโยบายและ ยุทธศาสตร์การพัฒนานามัยการเจริญพันธุ์แห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๙) ว่าด้วยการส่งเสริมการเกิดและ การเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายปิยะสกล สกลสัตยาทร)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

กรมอนามัย

สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์

โทร. ๐ ๒๕๕๐ ๔๑๖๗

โทรสาร ๐ ๒๕๕๐ ๔๑๖๗

E-mail : chpapavee@gmail.com